

### 3. Pokrizový vývoj odvětví ICT

- Rychlejší výstup z krize u produkčních odvětví oproti sektoru služeb**

Výstup české ekonomiky z krize v roce 2010 se odehrával především prostřednictvím pozitivního vývoje v cyklických odvětvích. Obnovený růst výroby automobilového průmyslu, ale i příznivé globální vlivy umožňující prostřednictvím rostoucí poptávky tažené velkými rozvíjejícími se ekonomikami vyrábět a exportovat více hutních výrobků, posiloval průmyslovou produkci. Postupný růst HDP v roce 2010 podporovaly v sektoru služeb z velké části ty z nich, které souvisely s obnovováním produkce.
- V roce 2010 přetrvalo v ICT několik negativních tendencí**

Anticyklický charakter odvětví ICT se ve výstupu české ekonomiky z krize projevil skutečností, že řada významných parametrů vývoje tohoto odvětví vykazala ještě dokonce výrazně nepříznivější výsledky, než které byly zaznamenány v krizovém roce 2009.
- V odvětví ICT v roce 2010 tržby nominálně i reálně pod úrovní roku 2009...**

V odvětví ICT se pokrizový vývoj projevil jen v mírném přírůstku zaměstnanosti (+0,9 %) a celkového objemu mezd (+1,1 %), vč. růstu průměrné mzdy (+0,3 %). Ten však byl, co se mzdových charakteristik týká, dokonce nižší než v krizovém roce 2009 (+3,3 %, resp. +3,2 %). Fakticky vůbec však nedošlo k oživení výstupu odvětví měřeného objemem tržeb - tržby v běžných cenách za odvětví ICT meziročně poklesly (-2,3 %) pod úroveň krizového roku 2009, tržby reálně rovněž úrovně předchozího roku nedosáhly (-0,3 %).
- ... vlivem slabého výkonu segmentu telekomunikací**

Pokles tržeb v běžných cenách v roce 2010 proti jejich výši v roce 2009 o 2,3 % byl způsoben relativně značným poklesem v telekomunikačních činnostech, kde firmy stržily méně o 5,5 %. V ostatních segmentech odvětví ICT tržby stouply - v informačních technologiích sice nepatrně (o 0,3 %), ve zbytku odvětví pak výrazněji v informačních činnostech (+7,6 %) a také ve filmovém a TV průmyslu (+4,5 %).

**Tabulka č. 3: Vývoj základních parametrů v odvětví ICT v roce 2010** (y/y změny v %, podle čtvrtletních revidovaných dat)

	Celkem	T-komunikace	IT	Zbytek
Tržby v b.c.	-1,4 %	-5,3 %	+0,1 %	+2,6 %
Zaměstnanost	+0,9 %	-1,8 %	+3,2 %	-0,4 %
Objemy mezd	+1,1 %	-1,1 %	+3,1 %	+0,1 %
Průměrná mzda	+0,3 %	+0,7 %	-0,1 %	-

Pramen: ČSÚ

- Tržby reálně v roce 2010 meziročně nižší v telekomunikacích, fakticky stagnující v segmentu informačních technologií a ve zbytku odvětví vyšší**

Tyto změny nominálních tržeb byly značně ovlivněny cenovým vývojem, protože reálně se tržby s výjimkou telekomunikací v ostatních segmentech odvětví zvýšily (z dat podle měsíčních indexů tržeb).

V telekomunikacích meziroční propad tržeb reálně o 4,1 % (po -3 % v roce 2009) spolu s jen nepatrným meziročním růstem tržeb reálně v segmentu informačních technologií (+0,3 % proti -3,0 % v roce 2009) strhl i celkové tržby v odvětví ICT do záporného výsledku (-0,3 %), který však nebyl tak výrazný jako v roce 2009 (-4,1 %). I přesto, že výsledek zbytku odvětví byl reálně příznivý - tržby ve vydavatelských činnostech stouply v roce 2010 reálně o 3,2 % (v roce 2009 s propadem o -7,2 %), ve filmovém a TV průmyslu o 2,8 % (-3,1 %), v informačních činnostech o 7,4 % (+9,2 %) a v tvorbě programů a vysílání dokonce o 11,5 %, zde ovšem po hlubokém propadu o 19,9 % v roce 2009.
- V pololetí 2011**

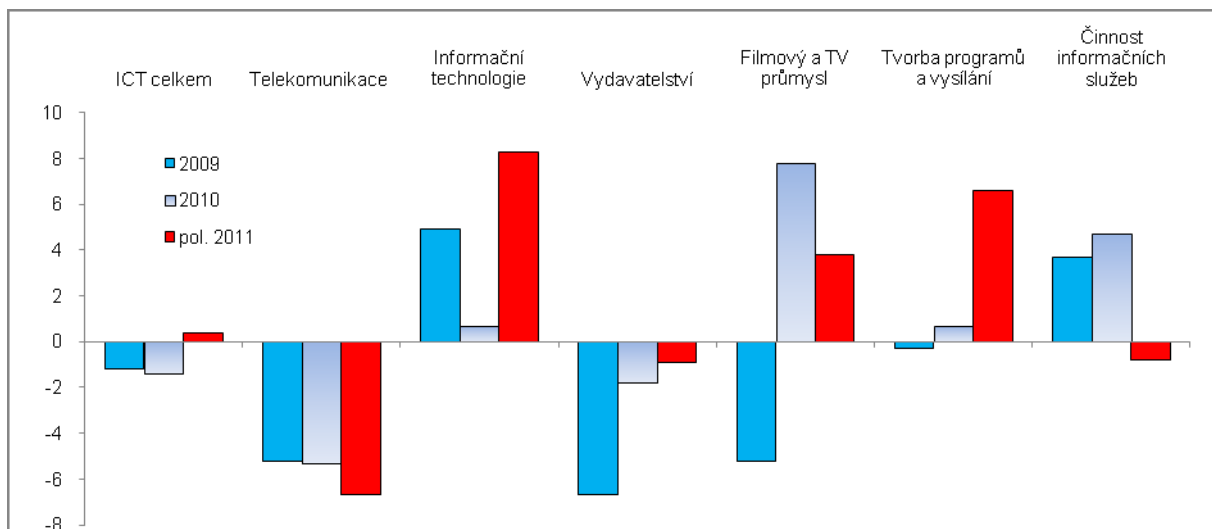
První pololetí 2011 podle předběžných čtvrtletních údajů naznačuje

**další meziroční pokles tržeb v telekomunikacích, výrazný růst v segmentu informačních technologií**

pokračující změny ve struktuře odvětví podle dynamiky tržeb v běžných cenách, resp. prohlubující se tendence (graf č. 17).

Segmentu telekomunikací se nepodařilo ani do pololetí 2011 vymanit z velmi nepříznivého trendu tržeb v nominálním vyjádření. Jejich propad pokračoval a proit roku 2009 i 2010 se dále prohloubil. Měsíční data za tržby v běžných cenách ukazují od dubna 2011 dokonce další pokles. V reálném vyjádření byl pokles tržby v telekomunikacích v polovině roku

**Graf č. 16: Tržby v běžných cenách (meziroční změny v %, 2009, 2010, pololetí 2011)**



Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

**• Nepříznivé vyhlídky segmentu telekomunikací**

V reálném vyjádření byl pokles tržeb v telekomunikacích méně výrazný než u tržeb v běžných cenách, což indikuje, že tento segment usiluje o získání klientů cenovou politikou slev, resp. přímo jejich snižováním. Lze předpokládat, že tento trend bude pokračovat přinejmenším ve sféře hlasových služeb, které jsou v evropském srovnání v ČR dražší. Druhým důvodem je zřejmě jistá nasycenost trhu datových služeb, kde se změny odehrávají především přechodem klientů k jinému operátorovi s cílem získat finanční výhodu, což dále vede k tlaku na nabízené ceny služeb ze strany telekomunikačních operátorů.

**• Tržby reálně stouply za pololetí 2011 v celém odvětví ICT pouze v segmentu informačních technologií**

Naproti tomu segment činností související s informačními technologiemi dokázal v pololetí 2011 výrazně zvýšit nominálně své tržby<sup>1</sup>. Byl tak jediným segmentem celého odvětví ICT, jemuž v období krize a pokrizovém roce 2010 do pololetí 2011 v meziročním srovnání nepoklesly tržby v běžných cenách (graf č.17).

Také podle měsíčních dat je patrné, že segment informačních technologií zvýšil za pololetí 2011 i tržeb reálně, a to o 8 % proti stejnému období 2010. Ani jeden ze zbývajících segmentů odvětví ICT toto v daném období nezaznamenal, vesměs v nichž šlo o reálný pokles tržeb s výjimkou tvorby programů a vysílání, kde tržby proti pololetí 2010 reálně stagnovaly.

**• Vydavatelské činnosti stále v poklesu**

Druhým odvětvím, které dosud neopustilo záporné teritorium co se týká meziroční dynamiky tržeb v běžných cenách, jsou vydavatelské činnosti. Na rozdíl o telekomunikací, kde se tempo propadu dále prohlubuje, se zde však pokles v čase mírní (-0,9 % v pololetí 2011). I zde je zřejmě patrný tlak na ceny, neboť reálně je pokles tržeb mírnější (-2,4 % meziročně v pololetí 2011) než nominálně (-4,9 %). Lze to zřejmě připsat přetlaku na trhu tiskovin a konkurenci internetových zpravodajských alternativ.

<sup>1</sup> Podle čtvrtletních předběžných dat.

- **Pozitivní vývoj tržeb u tvorby programů a vysílání**

Relativně rychlý výstup z krize zaznamenaly podle dosahovaného tempa nominálních tržeb činnosti související s tvorbou programů a vysíláním. Ty se v pololetí 2011 zvýšily druhým nejrychlejším tempem (+6,6 %) po segmentu informačních technologií (+8,3 %) a reálně stagnovaly (+0,0 %), což byl rovněž po informačních technologiích nejlepší výsledek v odvětví ICT.

- **Úspěšný vývoj v segmentu filmového a TV průmyslu**

Filmový a televizní průmysl vč. hudebních vydavatelství, tj. CZ-NACE 59 (s plným názvem Činnost v oblasti filmů, videozáznamů, televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti), si vedl v roce 2010 i v pololetí 2011 relativně úspěšně. Po meziročním poklesu tržeb v běžných cenách za krize v roce 2009 (-5,2 %) došlo v roce 2010 k jejich výraznému oživení (7,8 %), přičemž za pololetí 2011 byl jejich meziroční růst již pouze poloviční (+3,8 %). Prakticky stejným tempem stoupla v tomto segmentu zaměstnanost – relativně silně zde nabírali pracovníky už i v roce 2010 (+5 %). Avšak zvýšení celkového objemu mezd (meziročně +8,3 % v roce 2010, resp. +13,2 % za pololetí 2011) bylo velmi výrazné, rychlejší než nárůst pracovníků, takže došlo rovněž k podstatnému růstu průměrné mzdy v tomto segmentu, oproti ostatním segmentům nejvyššímu v celém odvětví ICT.

Pravděpodobně však specifický charakter filmového a TV průmyslu s volatilitou aktivit (typicky např. příjmy z uváděných filmů) může vychylovat meziroční dynamiku více než v ostatních segmentech odvětví ICT.

- **Tržby z informačních činností za pololetí 2011 meziročně klesly**

Oslabené aktivity informačních služeb (CZ-NACE 63) se v pololetí 2011 projevíly meziročním snížením tržeb v běžných cenách (-0,8 %), když v roce 2009 a 2010 naproti tomu solidně rostly (+3,7 %, resp. +4,7 %). I zde v pololetí 2011 výrazně stoupl objem mezd (+8,4 %), ovšem při značném zvýšení počtu zaměstnaných (+7,1 %), takže růst průměrné mzdy nebyl v segmentu informačních činností tak významný jako v jiných segmentech odvětví ICT.

- **Průměrná mzda v telekomunikacích stoupla v pololetí 2011 rychleji než v segmentu informačních technologií...**

Nejsilnější segmenty odvětví ICT, telekomunikace a činnosti v oblasti informačních technologií, ovlivňující jeho celkový výsledek, se i v pololetí 2011 v meziročním srovnání vyvíjely odlišně prakticky ve všech sledovaných parametrech s výjimkou přírůstku průměrné mzdy. Ta stoupla v telekomunikacích meziročně o 3,7 % díky sníženému počtu zaměstnaných (-5,3 %). V segmentu informačních technologií stoupla průměrná mzda jen o 1 %, a to vzhledem k podstatnému nárůstu zaměstnaných (+5,1 %), čímž se objem mzdových prostředků (+6,1 %) díky většímu počtu pracovníků „zředil“.

- **... v ostatních parametrech poklesly za telekomunikace a růsty za segment IT**

Zvýšení průměrné mzdy v telekomunikacích (+3,7 %) bylo jediným kladným přírůstkem tohoto segmentu v meziročním srovnání za pololetí 2011 a bylo ho dosaženo při výraznějším propouštění (-5,3 %) než o kolik klesl objem mezd (-1,7 %). Kromě průměrné mzdy došlo za telekomunikace ve všech ostatních parametrech sledovaných statistikou služeb ČSÚ pro odvětví ICT k jejich meziročnímu poklesu.

Již zmíněný nižší počet zaměstnaných (ve fyzických osobách) byl doprovázen i poklesem objemu vyplacených mezd (bez ostatních osobních nákladů) o 1,7 %. Výrazně klesly tržby (-6,7 %), výkony<sup>2</sup> vč. obchodní marže<sup>3</sup> (-7,9 %) i výkonová spotřeba<sup>4</sup> (-8,8 %). Meziroční propad účetní přidané

<sup>2</sup> Výkony zahrnují obchodní marži (rozdíl mezi tržbami za prodané zboží a náklady na prodané zboží), tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, změnu stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby a aktivací.

<sup>3</sup> Rozdíl mezi tržbami za prodej zboží a náklady vynaloženými na prodané zboží, resp. její procentní podíl na tržbách za zboží.

<sup>4</sup> Výkonovou spotřebu tvoří spotřebované nákupy (bez nákladů na prodané zboží) a služby. Spotřebované nákupy představují hodnotu nakoupeného a již spotřebovaného materiálu, energie a neskladovatelných dodávek (např. voda pro technologické účely, elektřina a voda k rozvodným účelům). Služby představují hodnotu

hodnoty<sup>5</sup> v telekomunikacích se dále prohloubil (-7,1 %) po poklesu z let 2009 (-3,6 %) i 2010 (-6,4 %). Ovšem platilo i pro ostatní výše zmíněné finanční ukazatele.

- **Segment IT se výrazně zlepšil**

Naproti tomu segment informačních technologií zaznamenal za pololetí 2011 výrazné zlepšení, kdy prakticky všechny sledované parametry zrychlily růst, resp. vymanily se z poklesu (průměrná hrubá měsíční mzda). Jak již bylo zmíněno, počet zaměstnaných ve fyzických osobách stoupl o 5,1 %, když přitom ani v krizovém roce 2009 firmy v IT nepropouštěly (+2,3 %) a v roce 2010 navíc potvrdily růst zaměstnanosti (+3,2 %). Objem mezd stoupl o 6,1 %, téměř dvakrát rychleji než v roce 2010. Relativně značný růst zaměstnanosti tak vedl ke zvýšení průměrné mzdy v IT o 1 % po její faktické stagnaci (-0,1 %) v roce 2010.

- **Finanční parametry v IT zrychlily svůj meziroční růst**

Zejména finanční parametry se však v segmentu IT výrazně zlepšily a potvrdily výstup z krize, resp. z útlumu růstu, k němuž zde došlo v roce 2010. Při růstu tržeb v běžných cenách o 8,3 % zaznamenaly výkony vč. obchodní marže meziroční přírůstek za pololetí 2011 o 6,9 %, přičemž výkonová spotřeba zůstala prakticky stejná jako před rokem (+0,1 %). To výrazně zvětšilo účetní přidanou hodnotu v segmentu informačních technologií o 14,3 % proti pololetí 2010.

---

nakoupených externích služeb (opravy a udržování, cestovné, přepravné, nájemné apod.), tj. výkonů od ostatních jednotek.

<sup>5</sup> Účetní přidaná hodnota se vypočítá jako rozdíl výkonů a výkonové spotřeby.